

References:

1. Лайкова М. С. Конкурентне право ЄС: питання історичного розвитку й сучасного стану // Проблеми законності: Нац. юрид. акад. України ім. Я. Мудрого. – 2008. – № 98. – С. 249-254.
2. Lise Alm What is the point of European Competition Law? // University of Lund, Faculty of Law. – 2007. – 98 p.
3. Treaty on European Union 1992 [Electronic resource]. – Access mode: https://europa.eu/europeanunion/sites/europa.eu/files/docs/body/treaty_on_european_union_en.pdf.

Ткаченко М.С.

студент,

Науковий керівник: Толкач А.М.

старший викладач,

Чернігівський національний технологічний університет

ВИХІД ВЕЛИКОБРИТАНІЇ З ЄС: ПРАВОВІ НАСЛІДКИ

Членство в Європейському Союзі (далі – ЄС) було спірним питанням для Сполученого Королівства з моменту приєднання країни до тодішньої Європейської економічної спільноти в 1973 р. Великобританія з початку свого членства, не входила до Єврозони і не вступила до Шенгенської зони. Рішення щодо виходу Великобританії з ЄС було неочікуваною подією для всіх країн – членів ЄС і саме це потягнуло за собою правові наслідки.

Метою даної статті є аналіз виходу Великобританії з ЄС та дослідження правових наслідків для світової економіки.

На початку 2013 р. прем'єр – міністр Великобританії Д. Камерон вперше підняв питання щодо референдуму про вихід Великобританії з ЄС, оскільки такий крок допоміг би країні уникнути європейських економічних проблем та обмежити число емігрантів.

18 лютого 2016 р. опитування населення Великобританії показало, що 51% населення за вихід Великобританії з ЄС, а 49% проти цього рішення. Але після вбивства депутата парламенту, який виступив за підтримку ЄС показники дещо змінились. За день до референдуму рішення щодо виходу Великобританії з ЄС становило 44% проти 44% [1].

Події розвивалися в такій послідовності. Спочатку в Акті про референдум з питання ЄС, внесеному до парламенту Великої Британії, передбачалося питання: «Чи має Велика Британія залишитися членом ЄС?». Можливі відповіді: «Так» і «Ні». Згодом виборча комісія запропонувала інше формулювання, яке було прийняте урядом в вересні 2015 р. до третього читання акту в парламенті.

Питання звучало так: «Чи має Велика Британія залишитися членом ЄС або залишити ЄС?» Були прийняті дві можливі відповіді: залишитися членом ЄС або залишити ЄС.

Великобританія висунула такі вимоги до ЄС, як незалежна міграційна політика, відмова від посилення євроінтеграції, мультивалютність та конкуренція. Після таких вимог 23 червня 2016 р. у Великобританії та Гібралтарі був проведений референдум, де більша частина населення проголосувала за вихід Великобританії з ЄС.

Результати голосування на референдумі: 51,9% за вихід з ЄС та 48,1% щодо невиходу з ЄС, при явці голосуючих – 72, 2%. Цей референдум увійшов в історію ЄС, як «Брекзит» (англ. Brexit). Це слово, використовується як скорочена назва процесу виходу Британії із ЄС. Воно складається із двох частин: Британія і вихід (англ. exit), на кшталт того, як можливий вихід Греції із ЄС називали Grexit.

Відповідно до ст. 50 Лісабонського договору будь-яка держава-член має право виходу зі складу Союзу відповідно до вимог своєї конституції. Будь-яка держава-член, яка прийняла рішення про вихід, зобов'язана повідомити про це Європейську Раду [2].

Результати референдуму не означають, що Британія відразу може вийти з ЄС, оскільки відповідно до Лісабонського договору переговори про вихід з ЄС можуть займати майже 2 роки та можуть бути продовжені за консенсусом сторін. За названим договором на рішення умов впливають всі країни, тобто Британія не має права вето та залежить від позиції решти країн.

Також, виникає питання щодо зони вільної торгівлі Великобританії з ЄС. В будь-якому разі це може призвести до сильного скорочення торгівлі, тобто 44% британського експорту товарів та послуг приходять до ЄС, а до Великобританії 53% всього імпорту приходять з ЄС. Тобто, можна зробити висновок, що залежні британські регіони можуть потерпіти від фінансової кризи, оскільки вони отримують дотації з бюджету ЄС. Але Великобританія може заощадити ті гроші, які вона віддавала в бюджет ЄС, тобто це близько 13 млрд. фунтів щороку [3]. Невдоволення Великобританії стосувалося також в необхідній участі у підтримці єдиної валюти.

Саме проведення референдуму у Великобританії спричинило «ефект доміно» в інших країнах ЄС. Так, наприклад, в Нідерландах лідер нідерландської партії свободи Г. Вілдерс закликав провести референдум про вихід з ЄС. Данія, в свою чергу, також бажає провести подібний референдум, оскільки кількість населення, які бажають вийти з ЄС вже виросла до 42%. Британія була однією із країн, яка віддавала в бюджет ЄС «чистого внеску» більше, ніж отримувала. Такі самі показники є і у Німеччині, Нідерландах, Франції та Данії. Адже, якщо ці країни вийдуть з ЄС, то бюджет ЄС буде набагато скромнішим, а це означає, що буде саме урізатися закордонна допомога, а це дуже важливо для України.

Вихід Великобританії з ЄС може мати негативні наслідки для візового режиму оскільки для отримання британської візи необхідно проходити саме британські, а не європейські процедури. Також, вихід Великобританії може мати серйозний вплив на британські правила міграції щодо громадян ЄС. Адже серйозним ударом це буде для поляків, чехів, латвійців, естонців та словаків. Багато громадян (у статусі громадян ЄС) на даний момент працюють у Британії та мають такі права, як і британські працівники, тому правила щодо них можуть стати жорсткішими та, можливо, багато з них змушені будуть повернутися до своїх країн.

Повернення працюючих у Великобританії громадян ЄС та мігрантів з інших країн, що працюють на території Великобританії призведе до зниження середнього рівня заробітних плат, а в країнах ЄС з високим рівнем безробіття до загострення ситуації на ринку праці. При виході з ЄС Великобританія зможе захистити кордони від мігрантів. Хоча Великобританія і не входить до Шенгенської угоди, але вона зобов'язана допускати на свою територію громадян з ЄС інших країн-членів. Тобто, при виході Великобританії з ЄС відсутні перешкоди щодо такої безпеки [4].

Також вихід з ЄС Великобританії вже став помітний і на фінансовому ринку. Британський фунт вже впав на 10% відносно долара, тобто це є найнижчим показником від 1985 р. Раніше британські банки могли виходити на фінансові ринки інших країн ЄС без перешкод, то зараз можуть виникнути нові перешкоди. Хоча Британія не є членом зони євро, але Лондон, на сьогоднішній день, є головним місцем, де продається та купується євро (на сьогоднішній день ринок торгівлі євровалютою оцінюється в 2 трильйони євро). Але ситуація може змінитися, оскільки Європейський Центробанк має намір обмежити роль Лондона в торгівлі євро [5].

Правові наслідки виходу Великобританії з ЄС мають місце і для України. Великобританія підписувала міжнародні угоди, які уклалися від імені ЄС і сюди входить Угода про асоціацію, тобто про зону вільної торгівлі. Це означає, що зона вільної торгівлі між ЄС та Україною не буде поширена на Великобританію, тому співробітництво з Великобританією потрібно буде вирішувати окремо.

Вихід Великобританії з ЄС стане відчутним для виникнення компаній з транснаціональним капіталом, оскільки при скасуванні безмитного ввезення, а також необхідності сертифікації товарів та послуг, які діятимуть після припинення членства можуть призвести до скорочення прибутків великого бізнесу, а надалі і до його припинення на території Великобританії. Неочікуваною реакцією на вихід Великобританії з ЄС була позиція США та Японії.

Японія заявила, що якщо для їхніх компаній не будуть збережені умови діяльності, що існували до Brexit, то тоді центральні офіси компаній будуть перенесені на територію континентальної Європи. Рішення про вихід з ЄС вже

позначилось на двосторонніх відносинах, адже, для Японії Великобританія була «воротами до Європи», а половина японських інвестицій (зокрема, такі компанії, як «Nissan», «Honda», «Mitsubishi», «Nomura» та «Daiwa») концентрувалася в Об'єднаному Королівстві. США висловили, в свою чергу, свою чітку позицію на Саміті Великої двадцятки у вересні 2016 р., що розгляд можливих пропозицій щодо напрямів торговельної співпраці між США та Великобританією відбудуватимуться лише після погодження з ЄС [6].

Підсумовуючи, можна зробити висновок, що вихід Великобританії з ЄС тягне за собою не лише загострення міграційної кризи, конфлікту щодо розподілу коштів європейського бюджету але і інші соціально-економічні питання. Очевидна зміна взаємовідносин між Великобританією та ЄС, яка буде залежить від обраного режиму торговельних відносин, принциповості сторін у вирішенні всіх питань. Оскільки відносини, що склалися з Великобританією та ЄС пройшли довгий шлях, то цей період буде найскладнішим в історії існування ЄС.

Список використаних джерел:

1. Prime Minister David Cameron discussed the future of the European Union at Bloomberg [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.gov.uk/government/speeches/eu-speech-at-bloomberg>
2. Лісабонська Угода [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nowynyuk.com/news/949.html>
3. EU referendum: What are the pros and cons of Brexit? // The Week. – 2016. – June 26. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.theweek.co.uk/brexit-0>
4. Nobel prize-winning economists warn of long-term damage after Brexit // The Guardian. – 2016. – 19 June. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.theguardian.com/politics/>
5. Британський фунт впав до 30-річного мінімуму [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://dt.ua/ECONOMICS/>
6. Theresa May joins G20 summit to face Brexit warnings from US and Japan // The Guardian. – 2016. – 4 September. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.theguardian.com/world/>